

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ทบทวนในโรงเรียนเขตเมืองกับโรงเรียนเขตชนบทในจังหวัด เชียงราย มีวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัด เชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับโรงเรียนเขตชนบทในจังหวัด เชียงราย

สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทในจังหวัด เชียงรายแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคต้นปีการศึกษา 2528 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เชียงราย 58 กลุ่ม รวม 325 คน และครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 58 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือหลัก ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และแบบบันทึกพฤติกรรม

2.2 เครื่องมือประกอบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์นักเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำข้อมูลส่วนนี้มาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต เพื่อใช้ในการอภิปรายผลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน 2528 ซึ่งเป็นช่วงที่โรงเรียนเบ็ญจะภิมมาภิรักษ์เปิดภาคเรียนไปได้ประมาณ 1 เดือน ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เริ่มคุ้นเคยกับระบบการเรียนการสอนในระดับชั้นนี้พอสมควร ทำให้สามารถสังเกตพฤติกรรม สัมภาษณ์นักเรียน และให้ครูตอบแบบสอบถามได้อย่างสะดวก จนกระทั่งถึงวันที่ 19 กรกฎาคม 2528 รวมใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 สัปดาห์

ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละโรงเรียนด้วยตนเองโดยทำการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน สัมภาษณ์นักเรียน และให้ครูผู้สอนในช่วงเวลาที่ทำการสังเกตพฤติกรรมตอบแบบสอบถาม ตามเครื่องมือการวิจัยที่สร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ออกมาคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าไคสแควร์ (Chi-square) และค่าเฉลี่ย (Mean)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มที่สังเกตพบว่า กลุ่มประสบการณ์ที่ครูสอนขณะที่สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบท ระยะเวลาในการทำงานกลุ่มส่วนใหญ่ใช้ระหว่าง 11 - 20 นาที ทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบท สำหรับจำนวนสมาชิกกลุ่ม ส่วนใหญ่มี 6 - 8 คน ยกเว้นโรงเรียนในเขตชนบทที่กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่มีสมาชิก 3 - 5 คน

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงราย พบว่า

2.1 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่นักเรียนทุกกลุ่มแสดงออก ได้แก่ พฤติกรรมเข้าร่วมกลุ่มตรงตามเวลา, แสดงออกอย่างเต็มที่ที่จะทำงานตามจุดมุ่งหมาย, ช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มในการปฏิบัติงาน

พฤติกรรมที่กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่แสดงออก ได้แก่ ให้ข้อมูล/ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน, ปฏิบัติงานตามระเบียบ/ข้อตกลงของกลุ่ม, กระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น/ช่วยเหลืองานกลุ่ม, แนะนำวิธีทำงานแก่สมาชิก, ถาถมถึงข้อมูลที่สำคัญในการทำงาน, ซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยดี, สนับสนุนความเห็นต่าง ๆ ของกลุ่ม, และปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

พฤติกรรมที่กลุ่มนักเรียนส่วนน้อย (ไม่ถึงร้อยละ 20) แสดงออกเรียงลำดับจากน้อยที่สุด ได้แก่ เชิญชวนให้สมาชิกเข้าร่วมกลุ่มเพื่อทำงาน, ให้ความเห็น/ปรึกษากับกลุ่มเรื่องจุดมุ่งหมายของงาน, พுகุญ/ซักถามเกี่ยวกับคุณภาพของงาน, เสนอแนะวิธีการเพื่อปรับปรุงการทำงาน, ให้ความเห็น/ปรึกษากับกลุ่มเรื่องการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก, ทิชมงานของกลุ่มอย่างตรงกับความ เป็นจริง

2.2 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทแสดงออกมีจำนวนสูงสุด 24 รายการ ทำสุด 11 รายการ ใน 30 รายการ

กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองแสดงพฤติกรรมสูงสุดจำนวน 24 รายการ ทำสุดจำนวน 11 รายการใน 30 รายการ

ส่วนกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทแสดงพฤติกรรมสูงสุดจำนวน 23 รายการ ทำสุดจำนวน 11 รายการใน 30 รายการ

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนใหญ่ทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทแสดงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยเฉลี่ยแล้วเท่ากับ 18 รายการใน 30 รายการ

2.3 พฤติกรรมเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปของกลุ่มนักเรียนในเรื่องมีความรับผิดชอบ, ยอมรับข้อตกลงของกลุ่ม, ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบระมัดระวัง, มีความตั้งใจและอดทนในการทำงาน ส่วนใหญ่แสดงออกในระดับดี

ส่วนพฤติกรรมที่กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่แสดงออกอยู่ในระดับพอใช้คือปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้นคล่องแคล่วว่องไว และสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับโรงเรียนเขตชนบทในจังหวัดเชียงราย

จากการทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มระหว่างนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบท พบว่า กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองเขตมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 เพียงรายการเดียว คือให้ความเห็นเพื่อเป็นการสรุป นอกจากนั้นอีก 29 รายการ กลุ่มนักเรียนทั้งสองเขตมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับโรงเรียนเขตชนบทในจังหวัดเชียงราย พบว่า

4.1 กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองส่วนใหญ่ แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับดีทุกรายการ คือ มีความรับผิดชอบ, ยอมรับข้อตกลงของกลุ่ม, ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบระมัดระวัง, ปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้นคล่องแคล่วว่องไว, มีความตั้งใจและออกหน้าในการทำงาน และสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

4.2 กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับดี 4 รายการ คือ มีความรับผิดชอบ, ยอมรับข้อตกลงของกลุ่ม, ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความตั้งใจและออกหน้าในการทำงาน ส่วนพฤติกรรม ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบระมัดระวัง, ปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้นคล่องแคล่วว่องไว และสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้

4.3 จากการทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของพฤติกรรมด้านคุณสมบัติทั่วไประหว่างนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบท พบว่า กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองเขตมีพฤติกรรมปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไว แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ส่วนในเรื่องมีความรับผิดชอบ, ยอมรับข้อตกลงของกลุ่ม, ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบระมัดระวัง, มีความตั้งใจและออกหน้าในการทำงาน และสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองเขตมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน

5. การวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่พบจากการสังเกตและบันทึกเสียงซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่มีในรายการของแบบสังเกต พบว่า พฤติกรรมที่กลุ่มนักเรียนทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทแสดงออกมากที่สุดคือ ค้นหาแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน พฤติกรรมที่กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทแสดงออกมากกว่ากลุ่มนักเรียนในโรงเรียน

เขตเมืองคือแนะนำ ปรัชญาทีมกลุ่ม เรื่องเวลาในการทำงาน, แสดงความเข้าใจในวิธีการทำงาน, ค้นหาแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน และแก้ไขเพิ่มเติมผลงานของกลุ่ม สำหรับพฤติกรรมสรุปผลงานเป็นระยะ ๆ โดยการซักถามถึงปริมาณของผลงานที่ได้นั้นกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองแสดงออก แยกกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทไม่แสดงพฤติกรรมนี้

6. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นส่วนประกอบ

6.1 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า

6.1.1 นักเรียนที่ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นชายมากกว่าหญิง

6.1.2 นักเรียนส่วนใหญ่ได้ทำงานเป็นกลุ่มในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์

ชีวิตมากที่สุด

6.1.3 นักเรียนส่วนใหญ่ได้ทำงานเป็นกลุ่มบ่อยที่สุดในกลุ่มสร้างเสริม

ประสบการณ์ชีวิต

6.1.4 นักเรียนส่วนใหญ่ชอบทำงานเป็นกลุ่มในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์

ชีวิตมากที่สุด

6.1.5 นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในส่วนของการศึกษามากที่สุด นักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ และนักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในส่วนของการศึกษา

6.1.6 เกี่ยวกับการจัดกลุ่มการทำงาน นักเรียนส่วนใหญ่แบ่งกลุ่มทำงานโดยครูผู้สอน และขอการแบ่งกลุ่มโดยครูผู้สอน นักเรียนอยากอยู่กับกลุ่มที่มีทั้งหญิงและชาย ชอบเปลี่ยนสมาชิกกลุ่มเป็นบางครั้ง และเลือกที่จะทำงานกลุ่มที่มีสมาชิก 3 - 5 คน

6.1.7 เกี่ยวกับบทบาทของหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่เลือกหัวหน้ากลุ่มกันเอง และมักจะเลือกคนที่รับผิดชอบเอาใจใส่งาน ส่วนใหญ่นักเรียนเคยเป็นหัวหน้ากลุ่มและชอบเป็นหัวหน้ากลุ่ม (โดยให้เหตุผลว่าที่ชอบเป็นหัวหน้ากลุ่มเพราะจะได้เป็นผู้นำเพื่อน ได้แนะนำเพื่อนได้ จะได้ช่วยแบ่งภาระของครู ได้ออกหน้าชั้นทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น จะได้ปรับปรุงตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี ได้ฝึกความรับผิดชอบ โค้ชชั้นจะได้เป็นผู้นำชาวบ้าน และทำงานเก่ง) ชอบหัวหน้ากลุ่มที่ขยัน แบ่งงานให้สมาชิกช่วยกันทำตนเองก็ทำด้วย ถ้าเป็นหัวหน้ากลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่จะให้ทุกคนทำงานหัวหน้าก็ทำไปด้วย เกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานนักเรียนส่วนใหญ่ชอบเพื่อนร่วมงานที่ขยันช่วยเพื่อนทำงานความหน้าที่ของตน เมื่อทำงานเป็นกลุ่มนักเรียน

ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นเสมอ สำหรับความคิดเห็นที่นักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทแตกต่างกันคือ เมื่อทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นเสมอ แต่นักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทส่วนใหญ่ทำงานตามหน้าที่ที่ตกลงกันไว้

6.1.8 เกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการทำงานกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการทำงานกลุ่มที่ผ่านมามีทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น และทำให้งานได้ผลดี เมื่อทำงานเป็นกลุ่มรู้สึกเหนื่อยแต่พอใจ ชอบเพื่อนทุกคน และได้ความรู้จากการทำงานกลุ่มมาก โดยส่วนรวมแล้วนักเรียนส่วนใหญ่ชอบทำงานกลุ่ม อยากให้มีการทำงานกลุ่มต่อไป (โดยให้เหตุผลว่า งานจะได้เสร็จเร็วขึ้นเพราะได้ช่วยกันทุกคน, ได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน, ได้ปรึกษากัน, สนุกสนานไม่เบื่อ, ได้ความรู้ดี, มีความสัมพันธ์กันดี, มีความสามัคคีกัน, ได้ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่, ได้ลงนามากกว่าทำคนเดียว, คนเก่งได้ช่วยคนไม่เก่ง, ได้ฝึกการแสดงออกและฝึกให้มีความเสียสละ และได้ข้อคิดที่ดีจากการทำงานกลุ่มมาก) และถ้ามีการให้คะแนนการทำงานกลุ่มแต่ละครั้งสมาชิกกลุ่มควรได้คะแนนเท่ากัน (โดยให้เหตุผลว่า ต่างคนต่างช่วยกันทำงานอย่างดีที่สุด มีความร่วมมือกันดีทุกคน, ได้ปรึกษากันเสมอ, มีความสามัคคีกัน, จะได้ไม่แข่งขันกัน, เป็นการยุติธรรมไม่ลำเอียงและจะได้มีกำลังใจในการทำงาน)

6.1.9 สิ่งที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบในขณะที่ทำงานกลุ่ม 3 อันดับแรกคือ

- (1) การไม่ช่วยเหลือกัน การเกี่ยงกันทำงาน
- (2) ความไม่สามัคคีกัน
- (3) การไม่แสดงความคิดเห็น

นอกจากนี้สิ่งที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบในขณะที่ทำงานกลุ่ม ได้แก่ การทำกิจกรรมอื่นในขณะที่กลุ่มกำลังทำงาน, การโต้แย้งถกเถียงกัน การไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การเอาเปรียบความเห็นแก่ตัว ความไม่รับผิดชอบและไม่มีผู้ประเมินผลงานของกลุ่ม

6.1.10 เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาสำหรับส่วนน้อยที่มีปัญหา เป็นปัญหาเกี่ยวกับวิธีทำงานกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับเพื่อร่วมกลุ่ม และปัญหาเรื่องเวลาในการทำงานกลุ่ม

(1) ปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีทำงานกลุ่ม เช่น ไม่รู้หน้าที่ของตนเอง แยกหน้าที่กัน ไม่รู้วิธีการทำงานที่รวดเร็ว ได้ผลดีและถูกต้อง

(2) ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมกลุ่ม เช่น ไม่ให้ความร่วมมือ ถก-
เถียงกัน ไม่ทำงานตามหน้าที่ เกียจคร้าน ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่เชื่อฟังหัวหน้า ไม่ตรงต่อ
เวลา

(3) ปัญหาเรื่องเวลาในการทำงานกลุ่ม คือเวลาในการทำงาน
น้อยไป ทำงานไม่ทัน

6.1.11 ความต้องการของนักเรียนในการทำงานกลุ่ม

(1) สิ่งที่ต้องการจากเพื่อนร่วมกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการ
ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือกันในการทำงาน และการแสดงความคิดเห็น

(2) สิ่งที่ต้องการจากครูผู้สอน นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการคำอธิบาย คำแนะนำ ชี้แจง และตัวอย่างจากครู ก่อนลงมือทำงาน ความรู้เพิ่มเติม และการดูแลใน
ขณะที่ปฏิบัติงาน

(3) สิ่งที่ต้องการเพิ่มเติม นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการความเอา
ใจใส่จากครูเพิ่มขึ้น และต้องการความรู้ ความสามัคคีกันมากกว่าที่เป็นอยู่

(4) สิ่งที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน ช่วยเหลือกัน, การแสดงความคิดเห็นและการ
ยอมรับความคิดเห็น, การรู้จักหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่งาน

(5) ถ้ามีการให้คะแนนการทำงานกลุ่มในช่วงเวลาที่ทำการ
สังเกตพฤติกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ทุกคนได้คะแนนเท่ากันและได้คะแนนเต็มโดยมีเหตุผล
ว่า ทุกคนได้ร่วมมือ ช่วยเหลือกันในการทำงาน เหนื่อยเหมือนกัน ควรได้เท่ากันจึงจะยุติธรรม
ไม่เป็นการลำเอียง และทำให้มีกำลังใจในการทำงานด้วย

6.2 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของครู พบว่า

6.2.1 เกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าชาย มีวุฒิปริญญาตรี และมีหน้าที่เป็นครูประจำชั้น มีประสบการณ์ในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา เป็นเวลา 7 ปีขึ้นไป จัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเป็นประจำ และเคยเข้ารับการ
อบรมเกี่ยวกับการสอนแบบกลุ่ม 1 - 2 ครั้ง (ในโรงเรียนเขตชนบท ครูส่วนใหญ่เคยเข้ารับการ
อบรม 3 - 4 ครั้ง) และแหล่งความรู้ที่ครูส่วนใหญ่นำมาใช้ในการจัดการสอนแบบกลุ่มได้
จากเอกสารหลักสูตร

6.2.2 สภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสอนแบบกลุ่มของครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

(1) ในโรงเรียนเขตเมือง ครูส่วนใหญ่พบปัญหาในทุกรายการ และปัญหาที่พบมากที่สุดคือปัญหาสมาธิกลุ่มไม่เข้าใจวิธีการทำงานของกลุ่ม รองลงมาคือสมาธิกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็นปัญหาในการแนะนำช่วยเหลือนักเรียนในขณะที่ทำงานกลุ่ม และหัวหน้ากลุ่มไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงาน

(2) ในโรงเรียนเขตชนบท ครูส่วนใหญ่พบปัญหาในทุกรายการ เช่นเดียวกัน แต่ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาหัวหน้ากลุ่มไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงาน รองลงมาคือ สมาธิกลุ่มไม่เข้าใจวิธีทำงานของกลุ่ม ปัญหาในการแนะนำช่วยเหลือนักเรียนในขณะที่ทำงานกลุ่ม และปัญหาเรื่องเวลาในการจัดกิจกรรมการสอนแบบกลุ่ม

(3) เมื่อรวมทั้งสองเขตแล้ว ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่พบมากที่สุดคือสมาธิไม่เข้าใจวิธีการทำงานของกลุ่ม รองลงมาคือหัวหน้ากลุ่มไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงาน

6.2.3 ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาที่ปรากฏในการจัดการสอนแบบกลุ่มของครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

(1) ในโรงเรียนเขตเมือง ปัญหาที่ปรากฏในระดับมากที่สุดได้แก่เรื่องการจัดกลุ่มของนักเรียน, จำนวนสมาธิกลุ่มไม่เหมาะสม, การคัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม, หัวหน้ากลุ่มไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงาน, การแนะนำช่วยเหลือ นักเรียนในขณะที่ทำงานกลุ่ม, เวลาในการจัดกิจกรรมการสอนแบบกลุ่ม สำหรับในเรื่องสมาธิกลุ่มไม่เข้าใจวิธีทำงานของกลุ่ม สมาธิกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็น นักเรียนทำผิดกติกาในการทำงานกลุ่ม และการเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับการสอนแบบกลุ่ม นั้นเป็นปัญหาที่ปรากฏในระดับน้อย

(2) ในโรงเรียนเขตชนบท ปัญหาที่ปรากฏในระดับมากที่สุดได้แก่เรื่อง การคัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม, หัวหน้ากลุ่มไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงาน, สมาธิกลุ่มไม่เข้าใจวิธีทำงานของกลุ่ม, สมาธิกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็น, การเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับการสอนแบบกลุ่ม, การแนะนำช่วยเหลือนักเรียนในขณะที่ทำงานกลุ่ม, และเวลาในการจัดกิจกรรมการสอนแบบกลุ่ม สำหรับในเรื่องการจัดกลุ่มของนักเรียน จำนวนสมาธิกลุ่มไม่เหมาะสม นักเรียนทำผิดกติกาในการทำงานกลุ่มนั้นเป็นปัญหาที่ปรากฏในระดับน้อย

(3) เมื่อรวมทั้งสองเขตแล้วพบว่า ปัญหาในการจัดการสอนแบบกลุ่มของครูที่ปรากฏในระดับมาก ได้แก่ เรื่องการจัดการจัดกลุ่มของนักเรียน, จำนวนสมาชิกกลุ่มไม่เหมาะสม, การคัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม, หัวหน้ากลุ่มไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงาน, สมาชิกกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็น, การเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับการสอนแบบกลุ่ม, การแนะนำช่วยเหลือแก่นักเรียนในขณะที่ทำงานกลุ่ม, เวลาในการจัดกิจกรรมการสอนแบบกลุ่ม นอกจากนี้ปัญหาเหล่านี้แล้ว เป็นปัญหาที่ปรากฏในระดับน้อย

6.2.4 ปัญหาเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ครูต้องการแก้ไข

(1) ในโรงเรียนเขตเมือง ครูส่วนใหญ่พบปัญหาที่ต้องการแก้ไขทุกรายการ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ สมาชิกกลุ่มเริ่มทำงานไม่พร้อมเพรียงกัน, การขัดแย้งในขณะที่ทำงานกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็น รองลงมาคือปัญหาสมาชิกกลุ่มบางคนมีบทบาทต่าง ๆ มากเกินไป

(2) ในโรงเรียนเขตชนบท ครูส่วนใหญ่พบปัญหาที่ต้องการแก้ไขทุกรายการ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือสมาชิกกลุ่มเริ่มทำงานไม่พร้อมเพรียงกัน, ทัดสินใจโดยอาศัยความคิดเห็นของคนหนึ่งคนใดในกลุ่ม บางคนไม่มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม รองลงมาได้แก่สมาชิกกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็น พุคนอกประเด็นที่กลุ่มกำหนด และแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในกลุ่มไม่ได้

(3) เมื่อรวมทั้งสองเขตแล้ว ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การขัดแย้งในขณะที่ทำงานกลุ่ม รองลงมาคือ สมาชิกกลุ่มเริ่มทำงานไม่พร้อมเพรียงกัน และไม่แสดงความคิดเห็น

6.2.5 ระดับปัญหาที่ปรากฏในการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ครูต้องการแก้ไขเป็นปัญหาที่ปรากฏอยู่สองระดับคือ มากและน้อย ไม่มีปัญหาใดปรากฏในระดับมากที่สุด ปัญหาที่ปรากฏในระดับมากมีดังนี้

(1) ในโรงเรียนเขตเมือง ได้แก่ การขัดแย้งกันขณะที่ทำงานกลุ่ม สมาชิกกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็น, ทัดสินใจโดยอาศัยความคิดเห็นของคนหนึ่งคนใดในกลุ่ม บางคนไม่แบ่งงานให้ผู้อื่นทำ, บางคนไม่มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และบางคนหลบเลี่ยงงานของกลุ่ม

(2) ในโรงเรียนเขตชนบท ได้แก่ การเถียงกันเป็นหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกกลุ่มเริ่มทำงานไม่พร้อมเพรียงกัน, ไม่รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน, ไม่แสดงความคิดเห็น

คิดเห็น ทำงานผิดขั้นตอน, ทักสินใจโดยอาศัยความคิดเห็นของคนหนึ่งคนใดในกลุ่ม, แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มไม่ได้, บางคนไม่แบ่งงานให้ผู้อื่นทำ, บางคนมีบทบาทต่าง ๆ มากเกินไป และบางคนไม่ทำงานตามบทบาทของตนเอง

(3) เมื่อรวมทั้งสองเขต ใต้แก่ การเถียงกันเป็นหัวหน้ากลุ่ม, การขัดแย้งกันในขณะที่ทำงาน, ไม่แสดงความคิดเห็น, ทักสินใจโดยอาศัยความคิดเห็นของคนหนึ่งคนใดในกลุ่ม บางคนไม่แบ่งงานให้ผู้อื่นทำ และบางคนมีบทบาทต่าง ๆ มากเกินไป

6.2.6 ลักษณะของปัญหาที่ครุพบในการจัดการสอนแบบกลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

(1) การจัดกลุ่มของนักเรียน ใต้แก่ ปัญหา จำนวนนักเรียนมากเกินไป ห้องเรียนคับแคบไม่สามารถเปลี่ยนกลุ่มได้บ่อย ต้องจัดกลุ่มแบบถาวร จัดกลุ่มลำบาก เพราะโต๊ะ เก้าอี้ ไม่เหมาะสม และนักเรียนเลือกเข้ากลุ่มเฉพาะที่ตนชอบ

(2) จำนวนสมาชิกกลุ่มไม่เหมาะสม ใต้แก่ ปัญหา จำนวนนักเรียนมากเกินไป หญิงชายไม่สมดุลกัน นักเรียนที่มีปัญหาทางภาษามีมากซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดแบ่งจำนวนสมาชิกกลุ่ม

(3) การคัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม ใต้แก่ ปัญหา นักเรียนบางคนไม่ยอมรับการคัดเลือก เเถียงกันเป็นหัวหน้า คัดเลือกแล้วมักจะไม่พอใจซึ่งเป็นที่เกิด

(4) หัวหน้ากลุ่มไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงาน ใต้แก่ ปัญหา หัวหน้าซึ่งความรับผิดชอบน้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือและไม่เชื่อฟังหัวหน้า หัวหน้าขาดลักษณะและทักษะการเป็นผู้นำ ไม่สามารถควบคุมสมาชิกได้ เด็กบางคนไม่รับบทบาทและหน้าที่ของตน รวมทั้งขาดความเข้าใจในการทำงานเป็นกลุ่ม และหัวหน้ากลุ่มไม่สามารถทักสินใจแก้ปัญหาได้

(5) สมาชิกกลุ่มไม่เข้าใจวิธีทำงานของกลุ่ม ใต้แก่ ปัญหา นักเรียนไม่ฟังคำชี้แจงจากครูก่อนทำงานกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มไม่ชี้แจงรายละเอียด หัวหน้าขาดทักษะในการนำให้สมาชิกปฏิบัติงาน สมาชิกกลุ่มไม่ปรึกษาหารือกัน

(6) สมาชิกกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็น ใต้แก่ ปัญหา เด็กไม่กล้าแสดง เพราะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บางคนเรียนอ่อนอ่านไม่ออกจึงขาดความกล้า เด็กเองแสดงความคิดเห็นเสียเอง และมีบทบาทมากเกินไป

(7) นักเรียนทำผิดกติกาการทำงานกลุ่ม ใจแก่ ปัญหา ไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย, ทำคนต่างทำโดยใช้ความคิดเห็นของตนเอง, ไม่ทำตามที่ตกลงกันไว้, ไม่มีการลงโทษ ทำให้เด็กไม่รับผิดชอบ, เด็กเก่งทำงานไปก่อนล่วงหน้า ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่

(8) การเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับการสอนแบบกลุ่ม ใจแก่ ปัญหาครูผู้สอนไม่มีเวลาเตรียมการสอนมากนักเพราะสอนหลายวิชา การเลือกเนื้อหาจึงอาจจะไม่เหมาะสม บางครั้งก็ไม่สามารถเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมได้

(9) การแนะนำช่วยเหลือนักเรียนในขณะที่ทำงานกลุ่ม ใจแก่ ปัญหาครูของแนะนำทุกครั้งที่ทำทำงานกลุ่ม, เด็กไม่มาขอคำแนะนำจากครู, ครูดูแลไม่ทั่วถึงเพราะเวลาจำกัด และจำนวนนักเรียนมาก, นักเรียนขาดความกระตือรือร้น, แนะนำแล้วไม่ปฏิบัติ, ขาดความรับผิดชอบ

(10) เวลาในการจัดกิจกรรมการสอนแบบกลุ่ม ใจแก่ ปัญหา เวลาไม่พอโดยเฉพาะในช่วงเสนองานและอภิปรายสรุป, เวลาที่ให้ไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาและกิจกรรม, เด็กบางกลุ่มใช้เวลาในการอภิปรายกลุ่มมากเกินไป

6.2.7 วัตถุประสงค์ของครูในการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

(1) ในโรงเรียนเขตเมือง ครูใช้สอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อวัตถุประสงค์คือเพื่อให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น, ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น, รู้จักแสดงความคิดเห็นร่วมกัน, ฝึกให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น, ให้ความรับผิดชอบ, ฝึกเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี, กล้าและรู้จักแสดงออก, รู้จักขั้นตอนการทำงานกลุ่ม, เพื่อช่วยเหลือเด็กที่เรียนอ่อน และฝึกให้เด็กช่วยเหลือกันในกลุ่ม

(2) ในโรงเรียนเขตชนบท ครูมีวัตถุประสงค์ในการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มคือเพื่อให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น, กล้าและรู้จักแสดงออก, แสดงความคิดเห็นร่วมกัน, ฝึกการยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น, ฝึกให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น, ฝึกการช่วยเหลือกันในกลุ่ม, ฝึกประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน, ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี, ให้ความรับผิดชอบ และให้รู้จักขั้นตอนการทำงานกลุ่ม

6.2.8 ปัญหาที่ครูพบในการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

(1) ในโรงเรียนเขตเมือง ใจแก่ สมาชิกกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือ, ไม่แสดงความคิดเห็น, ไม่เข้าใจกระบวนการทำงานกลุ่ม, เวลาร้อย, ขาดแหล่งค้นคว้าและ

วัสดุอุปกรณ์ในการสอน หัวหน้ากลุ่มและนักเรียนที่เก่งมีบทบาทมากเกินไป, ห้องเรียนไม่เหมาะสม, นักเรียนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น, หัวหน้ากลุ่มขาดความสามารถ และนักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

(2) ในโรงเรียนเขตชนบท ได้แก่ ขาดแหล่งวิชาการในการค้นคว้าและวัสดุอุปกรณ์ในการสอน, สมาชิกกลุ่มบางคนไม่แสดงความคิดเห็น, ไม่ให้ความร่วมมือ, เวลาน้อย, ครูขาดความรู้และทักษะในการสอนแบบกลุ่ม, หัวหน้ากลุ่มหรือนักเรียนที่เก่งมีบทบาทมากเกินไป, นักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเองไม่กล้าแสดงออก, ห้องเรียนไม่เหมาะสม, นักเรียนขาดความรับผิดชอบ และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

6.2.9 ความต้องการของครูในการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม ได้แก่ หนังสือและแหล่งวิชาการสำหรับค้นคว้า, อุปกรณ์การเรียนการสอน, ห้องเรียนที่เหมาะสม, ครูพิเศษสำหรับช่วยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่ม เวลาสำหรับเตรียมการสอน และต้องการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่ม

6.2.10 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังนี้

- (1) ควรจัดกิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอจึงจะได้ผลดี
- (2) ควรมีสถานที่ที่เหมาะสม เป็นสัดส่วน ไม่คับแคบ
- (3) ควรมีวิธีการที่จะฝึกให้เด็กเรียนอ่อนกล้าแสดงออกและเด็ก
เก่งยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- (4) ควรมีการติดตามผล ประเมินผล และแนะนำเด็กอยู่เสมอ
โดยการสังเกตพฤติกรรม เด็กสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยปละละเลย
- (5) ควรส่งเสริมให้มีวัสดุอุปกรณ์และแหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับการ
เรียนการสอนแบบกลุ่ม
- (6) ควรจัดให้มีการอบรมและฝึกทักษะการทำงานกลุ่มแก่ครู เพื่อ
จะได้นำความรู้มาใช้กับเด็กได้ดียิ่งขึ้น
- (7) การประเมินผลงานของกลุ่ม ควรใช้วิธีสังเกต สัมภาษณ์
ด้วย ไม่ควรจเฉพาะผลงานเด็ก หรือใช้ข้อทดสอบซึ่งไม่ตรงกับประสบการณ์ที่เด็กได้รับ
- (8) การฝึกให้เด็กทำงานกลุ่ม ควรทำต่อเนื่องกันทุกระดับชั้นและ
ฝึกตั้งแต่ระดับชั้นต้น ๆ เด็กจึงจะมีประสบการณ์อย่างเพียงพอ

อภิปรายผล

จากข้อมูลที่ได้อีกจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การสัมภาษณ์นักเรียนและการตอบแบบสอบถามของครู ทั้งกล่าวนำแล้ว พอจะอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ดังนี้

1. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัด...

เชียงราย

จากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงราย พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรม เข้าร่วมกลุ่มตรงตามเวลา, แสดงออกอย่างเต็มใจที่จะทำงานตามจุดมุ่งหมาย และช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มในการปฏิบัติงานทุกกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากครู เป็นผู้จัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นส่วนใหญ่และให้นักเรียนจัดแบ่งกลุ่มตัวรวบไว้สำหรับเรียนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ นักเรียนจึงไม่มีโอกาสแสดงออกถึงการเข้าร่วมกลุ่ม และเมื่อครูให้นักเรียนทำงาน ทุกกลุ่มก็จะทำงานที่เหมือนกัน เป็นหัวข้อเดียวกันหมดทั้งชั้น หัวหน้ากลุ่มทุกกลุ่มจึงต้องรับงานและแบ่งงานให้สมาชิกกลุ่มทำ ทุกคนจึงต้องทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย หลีกเลียงไม่ได้ และเนื่องจากเด็กในชั้นนี้ยังมีลักษณะของการแข่งขันกันปรากฏอยู่มาก จึงทำให้ความกระตือรือร้นเต็มใจช่วยเหลือกันในการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้งานเสร็จช้ากว่ากลุ่มอื่น ๆ อันจะทำให้กลุ่มถูกตำหนิและเป็นการเสียหน้า

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังได้ค้นพบอีกว่า พฤติกรรมที่กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่แสดงออก ได้แก่ ให้ข้อมูล/ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน, ปฏิบัติงานตามระเบียบ/ข้อตกลงของกลุ่ม, กระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น/ช่วยเหลืองานกลุ่ม, แนะนำวิธีทำงานแก่สมาชิกตามถึงข้อมูลที่จำเป็นในการทำงาน, ซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยดี, สนับสนุนความเห็นต่าง ๆ ของกลุ่ม-และปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่แสดงออกอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ แม้จะไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนแบบกลุ่มก็ตาม เพราะเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซักถาม บอกลำ และได้แสดงออกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แสดงว่าตนเองได้มีส่วนร่วมในกลุ่ม และพฤติกรรมเหล่านี้แสดงออกได้ไม่ยาก และไม่ตองเกรงว่าจะมีผลลาค เพราะถ้ามีก็จะมีกัการโต้แย้งกันในกลุ่ม ทำให้กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการให้ข้อมูล แนะนำ ตาม สนับสนุนความคิดเห็นของกลุ่มเสมอ ส่วนพฤติกรรมปฏิบัติงานตามระเบียบ/ข้อตกลงของกลุ่ม กระตุ้น และช่วยเหลืองานกลุ่มตามหน้าที่

ที่ได้รับมอบหมายนั้น จากการสังเกตพบว่า หัวหน้ากลุ่มมีบทบาทสำคัญในการมอบหมายงานให้สมาชิกกลุ่ม เช่น ให้นักศึกษาลงงาน อภิปรายซักถามเป็นรายบุคคล ให้ออกไปเสนอผลงานของกลุ่ม เป็นต้น หัวหน้ากลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เหล่านี้ได้เป็นอย่างดี และสมาชิกกลุ่มมักจะเชื่อฟังหัวหน้า และจากการสัมภาษณ์นักเรียนส่วนใหญ่ได้คำตอบว่า เมื่อตนเองเป็นหัวหน้าสมาชิกกลุ่มก็เชื่อฟังตนเอง เมื่อผู้อื่นเป็นหัวหน้าก็เชื่อฟังเขา และจากการสัมภาษณ์นักเรียนอีกเช่นเดียวกัน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เคยเป็นหัวหน้าและชอบการเป็นหัวหน้า ถือว่าการเป็นหัวหน้ากลุ่มเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจและสมาชิกกลุ่มก็ยกย่อง และจากการสังเกตพบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่ถูกเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มมักจะเป็นนักเรียนที่เรียนดี มีความกล้าแสดงออก ซึ่งลักษณะเหล่านี้ นักเรียนส่วนใหญ่จะยอมรับและเชื่อฟัง

พฤติกรรมที่กลุ่มนักเรียนแสดงออกน้อยที่สุด คือ เชิญชวนให้สมาชิกเข้าร่วมกลุ่มเพื่อทำงาน, ให้ความเห็น/ปรึกษากับกลุ่ม เรื่องจุดมุ่งหมายของงาน ทुकุ่ยซักถามเกี่ยวกับคุณภาพของงาน เสนอแนะวิธีการเพื่อปรับปรุงงาน ให้ความเห็น/ปรึกษากับกลุ่ม เรื่องการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิก และกิจกรรมของกลุ่มอย่างตรงกับความเป็นจริงนั้น ที่เป็นดังนี้อาจจะเพราะสาเหตุหลายประการ คือ

1. กลุ่มนักเรียนที่ไปทำการสังเกตพฤติกรรม เป็นกลุ่มที่ครูแบ่งไว้แล้วเป็นกลุ่มถาวร นักเรียนไม่มีโอกาสแสดงพฤติกรรมในการเชิญชวนให้สมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม
2. จุดมุ่งหมายในการทำงานแต่ละครั้งมักจะคล้ายคลึงกัน คือให้นักเรียนปรึกษากัน ช่วยกันทำงานและนำผลงานที่ได้เสนอแก่ชั้นเรียนหรือนำไปส่งครูผู้สอน จึงทำให้นักเรียนไม่ได้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการทำงานแต่ละครั้ง อีกประการหนึ่งอาจจะเพราะว่าจุดมุ่งหมายในการทำงานนั้น ๆ ครูไม่ได้ชี้แจงให้ชัดเจน จึงทำให้พฤติกรรมในด้านการให้ความเห็น/ปรึกษากับกลุ่ม เรื่องจุดมุ่งหมายของงาน ปรากฏน้อยในการทำงานกลุ่ม เพราะจากการสัมภาษณ์นักเรียนได้ข้อมูลส่วนหนึ่งว่า นักเรียนต้องการคำอธิบาย ชี้แจง แนะนำ จากครูผู้สอนก่อนลงมือทำงาน
3. หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่สมาชิกเสียเอง จึงทำให้สมาชิกกลุ่มไม่ได้แสดงความเห็น/ปรึกษากับกลุ่มในเรื่องนี้ จากการสังเกต และการสอบถามความคิดเห็นของครูพบว่า เด็กเก่งมักจะถูกเลือกเป็นหัวหน้า และมักจะแสดงบทบาทต่าง ๆ มากเกินไปในขณะที่ที่ปัญหาอีกประการหนึ่งของกลุ่มคือ สมาชิกไม่แสดงความคิดเห็น ซึ่งปรากฏปัญหาหนักที่สุด และครูเองก็ต้องการแก้ปัญหาที่ปรากฏในระดับมากคือ การทัศนคติโดยอาศัยความคิดเห็นของคนหนึ่งคน

ใดในกลุ่ม ดังนั้นเมื่อหัวหน้าแสดงบทบาทมาก สมาชิกไม่แสดงความคิดเห็น จึงทำให้การแสดงความคิดเห็น และการปรึกษากันในเรื่องการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกปรากฏน้อย

4. เวลาในการทำงานกลุ่มมีน้อย จึงไม่มีโอกาสพูดคุยซักถามเกี่ยวกับคุณภาพของงาน เสนอแนะวิธีการเพื่อปรับปรุงงาน และกิจกรรมของกลุ่ม จากการสังเกตพบว่ากลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการทำงานกลุ่มระหว่าง 11 - 20 นาที และนักเรียนให้สัมภาษณ์ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานกลุ่มประการหนึ่งคือปัญหาเรื่อง เวลาในการทำงานกลุ่ม นักเรียนต้องการเวลาในการทำงานมากกว่านี้ เพราะเวลาน้อยไปทำงานไม่ทัน ครูส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถาม ทอมเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการสอนแบบกลุ่มว่า ปัญหาเรื่อง เวลาเป็นปัญหาหนึ่งที่พบบ่อยมากโดยเฉพาะในโรงเรียนเขตชนบท

สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจจะ เป็นเพราะนักเรียนในกลุ่มไม่เข้าใจกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการทำงานกลุ่ม จากการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งมีปัญหาในเรื่องวิธีการทำงานกลุ่ม เช่น ไม่รู้หน้าที่ของตนเอง ไม่รู้วิธีการทำงานที่รวดเร็วและถูกต้อง และจากการสอบถามความคิดเห็นของครู ครูพบปัญหามากที่สุดในเรื่องสมาชิกไม่เข้าใจวิธีทำงานของกลุ่ม สิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดจึงอาจ เป็นสาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมการทำงานกลุ่มตามรายการที่กล่าวมาปรากฏน้อย นั่นคือกลุ่มนักเรียนแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นน้อยนั่นเอง

2. กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสูงสุด จำนวน 24 รายการ คำพูด 11 รายการ และแสดงพฤติกรรมโดยเฉลี่ย 18 รายการในรายการทั้งหมด 30 รายการ และกลุ่มนักเรียนทั้งในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทแสดงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มใกล้เคียงกัน และแสดงพฤติกรรมโดยเฉลี่ย 18 รายการเท่ากัน

ผลการวิจัยได้ค้นพบว่าพฤติกรรมที่กลุ่มนักเรียนแสดงออกส่วนใหญ่จะเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติงาน ส่วนขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อทำงาน การตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน การวางแผนการทำงาน การตัดสินใจ และการสรุปและประเมินผลงานนั้นกลุ่มมักจะได้ไม่แสดงพฤติกรรมมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา" ของ ทิศนา แชนมณี และคณะ ซึ่งค้นพบว่า รายการทักษะการทำงานกลุ่มของสมาชิกที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงออกอยู่ในชั้นใช้ได้ มี 14 รายการจากทั้งหมด 24 รายการ คือดำเนินการปฏิบัติงานในส่วนที่เป็นการทำงาน และด้านคุณสมบัติทั่วไป ดังนั้นการพัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่มของสมาชิกจึงควรเน้น

เป็นพิเศษในทักษะที่นักเรียนขาดซึ่ง ได้แก่ การวางแผน การอภิปราย การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการสรุปและประเมินผล (ทัศนา แชนมณี และคณะ 2528 : 45) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในเรื่องการทำงานกลุ่มนั้น ถ้านักเรียนได้เข้าใจถึงกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานมากขึ้นกว่านี้ ได้รับการฝึกทักษะในการทำงานกลุ่มที่ถูกต้องเป็นขั้นตอนและเป็นระบบมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ นักเรียนจะสามารถทำงานกลุ่มได้ครบตามกระบวนการ และจะทำให้การทำงานกลุ่มได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้ที่สามารถฝึกทักษะให้แก่เด็กได้ ควรได้รับการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ในกระบวนการทำงานกลุ่มเสียก่อน ซึ่งนับที่ตรงกับความต้องการของครูที่เรียกร้องให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่ม และต้องการแหล่งความรู้ในการค้นคว้าและวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนแบบกลุ่มมากขึ้น และขณะนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก็ได้เริ่มนำผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ไปทดลองใช้ในการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดให้มีการอบรมครูชั้นที่ครูสัมมนาครุ กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 26 - 28 มิถุนายน 2528 เพื่อให้ครูได้นำความรู้ที่ได้รับและชุดกิจกรรมที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการฝึกทักษะในการทำงานกลุ่มแก่นักเรียนต่อไป

3. กลุ่มนักเรียนมีคุณสมบัติทั่วไปในการทำงานกลุ่มในเรื่องมีความรับผิดชอบ ยอมรับข้อตกลงของกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติงานอย่างรอบคอบระมัดระวัง และมีความตั้งใจและอดทนในการทำงาน อยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงใหม่รายส่วนใหญ่มีลักษณะของการยอมรับอยู่ในระดับสูง และสภาพแวดล้อมทั่วไปของนักเรียนทั้งที่บ้านและโรงเรียนไม่ก่อให้เกิดลักษณะของความขัดแย้ง จากการสังเกตพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ก็ไม่แสดงความคิดเห็นที่เป็นการโต้แย้ง มักจะเป็นลักษณะประนีประนอม และช่วยกันหาข้อสรุปมากกว่า นักเรียนก็ไม่แสดงกิริยาอาการเบื่อหน่าย การทำงานกลุ่ม มักจะอดทนทำงานจนสำเร็จ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเวลาในการทำงานกลุ่มแต่ละครั้งไม่นานเกินไปก็เป็นได้

ส่วนพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปเรื่อง ปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ปรากฏในระดับพอใช้ นั้น สาเหตุก็เป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงออก ไม่แสดงความคิดเห็นดังที่กล่าวมาแล้ว และสาเหตุอีกประการหนึ่งคือปัญหาทางภาษาพูด ซึ่งเป็นภาษาพื้นบ้าน และภาษาของชาวเขาแต่ละเผ่าเช่น ม้ง

ทำให้มักเริ่มมีการสื่อความหมายที่ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะในขณะที่อยู่ในชั้นเรียนนักเรียนจะใช้ภาษากลางพูดคุยกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และนักเรียนบางคนก็อายุที่จะพูดภาษากลาง จึงพูดเสียงเบา ทำให้กลุ่มไม่ได้ยิน และบางคนพูดภาษากลางไม่ชัด ทำให้การสื่อความหมายไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

4. เปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทในจังหวัดเชียงราย

จากผลการวิจัยได้ค้นพบว่า นักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทแสดงพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม พอสรุปได้ว่าไม่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองเขตมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแตกต่างกันเพียงพฤติกรรมเดียว คือให้เห็นเพื่อเป็นการสรุป นอกนั้นอีก 29 พฤติกรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้พอจะอธิบายได้ว่า

4.1 นักเรียนคุ้นเคยกับระบบการเรียนการสอนแบบกลุ่มมาเป็นเวลาพอสมควร เนื่องจากนักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นสูงสุดของโรงเรียนได้ผ่านการเรียนการสอนแบบกลุ่มมาเป็นเวลาถึง 6 ปี

4.2 สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความคล้ายคลึงกัน เพราะทั้งโรงเรียนในเขตเมืองและเขตชนบทต่างก็ใช้หลักสูตรและแผนการสอนอย่างเดียวกัน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงยังผลให้เกิดพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ไม่แตกต่างกัน

4.3 สภาพการจัดกิจกรรมกลุ่มในการทำงานของนักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.3.1 กลุ่มประสบการณ์ที่นักเรียนส่วนใหญ่ได้ทำงานกลุ่มคือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และได้ทำงานเป็นกลุ่มบ่อยที่สุดในกลุ่มนี้ รวมทั้งชอบทำงานเป็นกลุ่มในกลุ่มนี้ด้วย

4.3.2 การจัดกลุ่มการทำงาน ครูผู้สอนเป็นผู้จัดกลุ่มการทำงานเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนชอบการแบ่งกลุ่มโดยครูผู้สอน อยากอยู่กับกลุ่มที่มีหญิงและชาย ชอบเปลี่ยนสมาชิกกลุ่มเป็นบางครั้ง และเลือกที่จะทำงานกลุ่มที่มีสมาชิก 3 - 5 คน

4.3.3 บทบาทของหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่เลือกหัวหน้ากลุ่มกันเอง และมักจะได้รับมติชอบ เอาใจใส่งาน ส่วนใหญ่ นักเรียนเคยเป็นหัวหน้า

กลุ่มและชอบเป็นหัวหน้ากลุ่ม ชอบหัวหน้ากลุ่มที่ขยัน แบ่งงานให้สมาชิกช่วยกันทำ คนเองก็ทำด้วย ถ้าเป็นหัวหน้ากลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่จะให้ทุกคนทำงานหัวหน้าก็ทำไปด้วย นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเพื่อนร่วมงานที่ขยัน ช่วยเพื่อทำงานตามหน้าที่ของตน

4.3.4 เจตคติที่มีต่อการทำงานกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการทำงานกลุ่มที่ยามาทำที่โรงงานเสร็จเร็วขึ้น ทำโรงงานไคยล็คี เมื่อทำงานเป็นกลุ่มรู้สึกเหนื่อยแต่พอใจ ชอบเพื่อนทุกคนและได้ความรู้จากการทำงานกลุ่มมาก โดยส่วนรวมแล้วของทำงานกลุ่มควรได้คะแนนเท่ากัน

4.3.5 สิ่งที่นักเรียนไม่ชอบในขณะที่ทำงานกลุ่ม ได้แก่ การไม่ช่วยเหลือกัน การเถียงกันทำงาน ความไม่สามัคคีกัน การไม่แสดงความคิดเห็น เป็นต้น

4.3.6 ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาล้วนน้อยที่มีปัญหา ได้แก่ ปัญหาในเรื่อง วิธีการทำงานกลุ่ม เพื่อนรวมกลุ่ม และเวลาในการทำงานกลุ่ม

4.3.7 ความต้องการในการทำงานกลุ่ม

- (1) สิ่งที่ต้องการจากเพื่อนรวมกลุ่ม ได้แก่ ความสามัคคีร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือกันในการทำงาน และการแสดงความคิดเห็น
- (2) สิ่งที่ต้องการจากครูผู้สอน ได้แก่ คำอธิบาย คำแนะนำชี้แจง และตัวอย่างจากครูก่อนลงมือทำงาน ความรู้เพิ่มเติมและการดูแลในขณะที่ปฏิบัติงาน
- (3) สิ่งที่ต้องการเพิ่มเติม ได้แก่ ความเอาใจใส่จากครูเพิ่มขึ้น ความรู้ความสามัคคีกัน เพิ่มขึ้นมากกว่าที่เป็นอยู่
- (4) สิ่งที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน ช่วยเหลือกัน การแสดงความคิดเห็นและการยอมรับความคิดเห็น การรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ และเอาใจใส่งาน
- (5) ถ้ามีการให้คะแนนการทำงานกลุ่มในช่วงเวลาที่ทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ทุกคนได้คะแนนเท่ากันและได้คะแนนเต็ม

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังค้นพบอีกว่าเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม เกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปในการทำงานกลุ่มแล้ว นักเรียนในโรงเรียนทั้งสอง เขตมีพฤติกรรมอยู่ในระดับที่เป็นส่วนใหญ่ และเมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปของกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนทั้งสอง เขตแล้วพบว่าส่วนใหญ่ของพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน และที่แตกต่างก็มีเพียง

พฤติกรรมเดียว คือปฏิบัติงานอย่างกระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไว ซึ่งพฤติกรรมนี้จากการสังเกตพบว่านักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองแสดงออกมามากกว่านักเรียนในโรงเรียนเขตชนบท ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะว่าสภาพทั่วไปในเมืองที่มีความเจริญมากกว่าชนบททำให้นักเรียนเคยชินกับการทำงาน ที่ต้องแข่งขันกับเวลา และแข่งขันกันอยู่เสมอ รวมทั้งสภาพแวดล้อมในเมืองมักมีการเปลี่ยนแปลง ไปอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนที่อยู่ในเมืองมีการตื่นตัว กระตือรือร้นและรับสิ่งใหม่ ๆ ได้รวดเร็ว กว่านักเรียนในชนบท จึงทำให้ผลการวิจัยปรากฏออกมาดังกล่าวดำรงภาพรวมแล้ว พฤติกรรม เกี่ยวกับคุณสมบัติทั่วไปในการทำงานกลุ่มของนักเรียนทั้งสองเขตไม่แตกต่างกัน ประเด็นนี้ผู้วิจัย มีความเห็นว่า ผลดังกล่าวเนื่องมาจากโรงเรียนในเขตเมืองกับเขตชนบทมีสภาพการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนคล้ายคลึงกันทั้งนี้เพราะทั้งการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและแผนการสอน เกี่ยวกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในข้อ 4.1 ถึง 4.3

5. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากแบบสังเกตที่ นักเรียนทั้งในโรงเรียนเขตเมือง และเขตชนบท แสดงออกมากที่สุดคือ พฤติกรรมการค้นหาแหล่ง ข้อมูลมาใช้ในการทำงาน ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่แนะนำให้นักเรียนเปิดหนังสือค้นคว้าในขณะที่ทำ งานรวมทั้งในบางครั้งครูจัดหา แนะนำแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าแก่นักเรียน อีกลักษณะหนึ่งของ พฤติกรรมการค้นหาแหล่งข้อมูลมาใช้ในการทำงานที่เกิดขึ้น คือนักเรียนมักจะไปหาข้อมูลจากครูผู้ สอน เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วครูจะให้ ข้อมูลที่นักเรียนต้องการทุกครั้ง

6. กลุ่มประสบการณ์ที่จัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มมากที่สุดและน้อยที่สุดคือกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งข้อมูลที่ได้ในส่วนนี้สอดคล้องกันทั้งจากการไปสังเกตพฤติกรรมการทำงาน ของนักเรียนและสัมภาษณ์นักเรียน กลุ่มประสบการณ์ที่จัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มมากที่สุดคือ กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในส่วนของงานบ้าน และกลุ่มทักษะภาษาไทย สำหรับกลุ่มประสบการณ์ที่นักเรียนชอบทำงานเป็นกลุ่มมากที่สุดคือกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รองลงมาคือกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพในส่วนของงานประดิษฐ์และงานช่าง และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยใน ส่วนของดนตรี ส่วนกลุ่มประสบการณ์ที่นักเรียนไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มมากที่สุดคือกลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัยในส่วนของศิลปะศึกษา รองลงมาคือ กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ภาษาอังกฤษ

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าครูจะจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมากที่สุด และน้อยที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ก็ยังคงชอบการเรียนการสอนแบบ กลุ่มในกลุ่มประสบการณ์นี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มในกลุ่มประสบการณ์นี้เป็นการเหมาะสมและตรงกับความต้องการของนักเรียนแล้ว ควรจะให้มีการจัดการเรียน

การสอนแบบกลุ่มในกลุ่มประสบการณ์คือไป

สำหรับกลุ่มประสบการณ์ที่นักเรียนชอบให้จัดการ เรียนการสอนแบบกลุ่มรองลงมาคือ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพส่วนที่เป็นงานประดิษฐ์และงานช่าง และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในส่วนของดนตรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า กลุ่มประสบการณ์ทั้งสองนี้ควรจะมีจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มมากยิ่งขึ้น

ส่วนกลุ่มประสบการณ์ที่นักเรียนไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็น กลุ่มประสบการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะออกไป เช่น กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในส่วนของศิลปศึกษา กลุ่มทักษะ คณิตศาสตร์ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ภาษาอังกฤษ ซึ่งนักเรียนอาจจะต้องการแสดงออกอย่างอิสระ หรือต้องการพัฒนาทักษะในการคิดคำนวณและทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ของตนเองมากกว่า ผลการวิจัยจึงปรากฏว่า นักเรียนไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มในกลุ่มประสบการณ์ดังกล่าว

7. สำหรับด้านเจตคติในการทำงานกลุ่มของนักเรียน ส่วนใหญ่นักเรียนมีความคิดเห็นว่าทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น ทำให้งานได้ผลดี สนุกสนาน แม้จะเหนื่อยก็พอใจ ชอบเพื่อนทุกคน ได้ความรู้จากการทำงานกลุ่มมาก ชอบทำงานเป็นกลุ่ม และอยากให้มีการทำงานเป็นกลุ่มต่อไป ถ้ามีการให้คะแนนการทำงานกลุ่มนักเรียนมีความเห็นว่า สมาชิกควรได้คะแนนเท่ากัน ยอมแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่ม การสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่มได้ผลเป็นที่น่าพอใจในแง่ที่ปลุกฝังให้นักเรียนชอบทำงานกลุ่ม มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าการทำงานเป็นรายบุคคล แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนก็ยังคงมีปัญหาในการทำงานกลุ่ม แม้ว่าจะจะเป็นปัญหาของนักเรียนส่วนน้อยก็ตาม ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ควรปล่อยปละละเลย ปัญหาในการทำงานกลุ่มของนักเรียน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับวิธีทำงานกลุ่มที่นักเรียนบอกรายละเอียดว่าไม่รู้หน้าที่ของตนเอง แย่งหน้าที่กัน ไม่รู้วิธีการทำงานที่รวดเร็ว ได้ผลดี ถูกต้อง และงานบางอย่างยากทำไม่ถูก ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนรวมกลุ่ม ที่นักเรียนบอกรายละเอียดว่า ไม่ได้รับความร่วมมือ ตกเถียงกัน ไม่ทำงานตามหน้าที่ ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่เชื่อฟังหัวหน้า และไม่ตรงต่อเวลา หรือปัญหาเรื่องเวลาในการทำงานกลุ่มที่นักเรียนบอกว่าเวลาน้อยทำงานไม่ทันก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงานกลุ่มประการหนึ่ง จึงทำงานกลุ่มในลักษณะการนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม แบ่งงานกันแล้วต่างคนต่างทำ ขาดการยอมรับซึ่งกันและกันโดยเฉพาะในเรื่องบทบาทของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม และอาจจะเป็นเพราะว่านักเรียนไม่ได้รับการฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ ของการทำงาน

เป็นกลุ่ม เช่น ทักษะการวางแผนงาน ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น อีกประการหนึ่งอาจจะเห็นเพราะว่าครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มไม่เพียงพอ ก็จะเห็นได้จากความต้องการประการหนึ่งของครูที่ตอบแบบสอบถามว่า ต้องการเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่ม ประการสุดท้ายในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ อาจจะมีส่วนทำให้เกิดปัญหาในการทำงานกลุ่มได้ ทั้งนี้ก็เรียนไปบอกรายละเอียดของปัญหาไว้ว่า สถานที่ไม่เหมาะสม เวลาทำงานจึงไม่มีสมาธิ และชาววัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้นทั้งครูและนักเรียนจึงควรได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น อันจะทำให้การทำงานกลุ่มของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มบรรลุผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนนักเรียนก็จะมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่มมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

๘. ครูส่วนใหญ่ทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเป็นประจำ และเคยเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการสอนแบบกลุ่มมาบ้างแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าถ้าครูยังได้รับความช่วยเหลือในด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มทักษะในการสอนแบบกลุ่ม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในขณะที่ทำงานกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานกลุ่มที่ครูพบในการจัดการสอนแบบกลุ่ม เป็นต้นว่าสมาชิกไม่เข้าใจวิธีการทำงานของกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงาน หรือปัญหาเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ครูต้องการแก้ไข เป็นต้นว่า การขัดแย้งในขณะที่ทำงานกลุ่ม สมาชิกกลุ่มเริ่มทำงานไม่พร้อมเพรียงกัน และไม่แสดงความความคิดเห็น อาจจะลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๙. ครูส่วนใหญ่ทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทได้รับความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดการสอนแบบกลุ่มจากเอกสารหลักสูตรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จากการอบรมและวิทยากร และเอกสารอื่น ๆ สำหรับศึกษานิเทศก์และผู้บริการผู้หน้าที่โดยตรงในการแนะนำช่วยเหลือและให้ความรู้แก่ครูนั้นกลับมีน้อยมาก ในประเด็นเหล่านี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะมีการส่งเสริมให้มีเอกสารหลักสูตร หรือเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ความรู้แก่ครูในเรื่องเกี่ยวกับการสอนแบบกลุ่มให้มากยิ่งขึ้น เพราะครูส่วนใหญ่ก็จะศึกษาหาความรู้จากเอกสารมากที่สุดดังกล่าว และการจัดอบรมเกี่ยวกับการสอนแบบกลุ่ม ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถใช้ได้ใน การช่วยเหลือครูในเรื่องนี้ สำหรับ

ศึกษานิสัยซึ่งมีหน้าที่ในการแนะนำช่วยเหลือ และส่งเสริมครูที่นำจะมีการแนะนำช่วยเหลือและส่งเสริมครูในเรื่องนี้มากขึ้น ส่วนผู้บริหารนั้นอาจจะเป็นเพราะว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบกลุ่ม หรือมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนี้ไม่เพียงพอจึงทำให้ไม่สามารถแนะนำช่วยเหลือครูได้มากเท่าที่ควร ผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะมีการจัดอบรมเสริมความรู้และทักษะต่าง ๆ ในเรื่องกลุ่มแก่ผู้บริหารด้วย เพื่อจะได้นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปช่วยเหลือครูในโรงเรียนของตนได้อีกส่วนหนึ่ง

10. สำหรับสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสอนแบบกลุ่มของครู และปัญหาเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ครูต้องการแก้ไขนั้น ปรากฏออกมาชัดเจน และสัมพันธ์กับผลการวิจัยในส่วนที่ได้จากการไปสังเกตพฤติกรรม รมการทำงานกลุ่มของนักเรียนและสัมภาษณ์นักเรียน มีที่น่าสนใจอยู่เพียงประเด็นหนึ่งคือ ปัญหาที่ปรากฏสูงสุด หมายถึงครูส่วนใหญ่จำนวนสูงสุดมีความเห็นว่ามีปัญหาคือเรื่องสมาชิกกลุ่มไม่เข้าใจวิธีทำงานกลุ่ม แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาที่ปรากฏแล้ว พบว่าปัญหาในเรื่องนี้ปรากฏในระดับน้อย ซึ่งประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาในเรื่องสมาชิกกลุ่มไม่เข้าใจวิธีทำงานกลุ่มนี้ คือปัญหาที่ปรากฏในการทำงานกลุ่มเป็นส่วนใหญ่แทบทุกกลุ่ม แต่ไม่เป็นปัญหามากหรือมีผลเสียหายร้ายแรงต่อกลุ่มที่มีปัญหาเท่าใดนัก ผลการวิจัยในส่วนนี้จึงปรากฏออกมาดังกล่าว

11. จากสภาพปัญหา/ความต้องการ ของทั้งครูและนักเรียนที่ผลการวิจัยได้ค้นพบหลายประการนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความรู้ที่ครูควรได้รับเพื่อปรับปรุงสมรรถภาพของตนเองและเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการทำงานกลุ่มนั้น น่าจะไล่แก่ ความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

11.1 ภาระงานการทำงานกลุ่มที่ประกอบด้วยขั้นตอนและวิธีการทำงานที่เหมาะสม สะดวก รวดเร็ว ได้ผลงานที่มีคุณภาพ

11.2 วิธีการที่จะทำให้นักเรียนที่เป็นหัวหน้ากลุ่มสามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายในการทำงานได้

11.3 วิธีการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบโดยที่นักเรียนไม่รู้สึกว่าถูกบีบบังคับ หรือคับข้องใจ

11.4 วิธีการช่วยเหลือนักเรียน

11.4.1 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น แสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

11.4.2 ให้นักเรียนที่เรียนอ่อนมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น และมีบทบาท มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น

11.4.3 ให้อุบัติการณ์ของความขัดแย้งในกลุ่ม

11.4.4 ให้อุบัติการณ์ความสนใจอย่างถูกต้องโดยไม่อาศัยความคิดเห็นของคนหนึ่งคนใดในกลุ่ม

11.4.5 ให้อุบัติการณ์แบ่งงาน กระจายงาน และช่วยเหลือกันในการทำงาน

จากการสรุปผลงานวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ได้ข้อสรุปที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน นั่นคือพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทในจังหวัดเชียงรายไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าที่เป็นเช่นนั้นเพราะเหตุว่า ปัจจุบันการกระจายสิ่งที่สำคัญและจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นสื่อการสอน บุคลากร เทคโนโลยีทางการศึกษาและวิทยาการต่าง ๆ ได้เป็นไปอย่างทั่วถึง ทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบท ทั่วครูผู้สอนเองก็สามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้จากบริการทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเปิดบางแห่ง ดังจะสังเกตได้จากผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบถามความคิดเห็นของครูที่พบว่า ในด้านวิชาการศึกษา ครูส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นเวลา 7 ปีขึ้นไป

อีกประการหนึ่งเป็นเพราะ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำเนิดมาเป็นเวลา 7 ปีแล้ว การใช้หลักสูตร เอกสารหลักสูตร และวัสดุประกอบหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรของครูทั้งในโรงเรียนเขตเมืองและเขตชนบทก็มีระยะเวลาเท่ากัน การพัฒนาความรู้ความสามารถของครูในการสอนโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มซึ่งหลักสูตรได้เน้นเป็นพิเศษจึงเป็นไปได้ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่แตกต่างกันไปในรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับสภาพของชุมชนแต่ละแห่งก็เป็นได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมองถึงสภาพชุมชนในจังหวัดเชียงรายแล้ว จะเห็นได้ว่า ความเจริญทางด้านสื่อต่าง ๆ ในทางการศึกษา สามารถเข้าไปถึงชุมชนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทอย่างไม่แตกต่างกันมากนัก แม้ว่าสภาพแวดล้อมของชุมชนแต่ละแห่งจะแตกต่างกันไปก็ตาม จึงพบว่าพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนมีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่แตกต่าง

กันนั้นไม่น้อยมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจของนักเรียนในโรงเรียน เขตเมืองกับชนบทแตกต่างกันก็เป็นได้ จึงส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันในภาระงานกลุ่มในบางเรื่อง เช่น นักเรียนในโรงเรียนเขตเมืองมีความกระตือรือร้นในการทำงานสูง และนักเรียนในโรงเรียนเขตชนบทมีลักษณะการยอมรับสูง เป็นต้น

จากผลของการวิจัยที่ว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทในจังหวัดเชียงรายไม่แตกต่างกันนี้ ทำให้สรุปได้ว่าในจังหวัดเชียงราย สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชน ไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเขตเมืองกับเขตชนบทในจังหวัดเชียงรายไม่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนอันเป็นที่ตั้งของโรงเรียน และอาจทำให้ประมาณได้ว่า หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ประสมผลในด้านการฝึกนักเรียนให้รู้จักการทำงานและอยู่รวมกับผู้อื่น หรือการทำงานกลุ่มไม่น้อยทีเดียว ซึ่งถ้าได้มีการจัดซ่อมพร่องและปัญหาต่าง ๆ ให้ลดน้อยลงแล้ว หลักสูตรก็จะยิ่งประสมผลสำเร็จในการฝึกการอยู่รวมกัน ทำงานร่วมกันมากยิ่งขึ้นกว่านี้

ผลการวิจัยนี้แม้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ก็ทำให้ข้อค้นพบมากมายหลายประการจากข้อมูลที่เป็นส่วนประกอบที่ทำให้ได้ทราบถึงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเชียงรายตามสภาพที่เป็นจริง รวมทั้งได้พบข้อบกพร่องของการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มของครูและการทำงานกลุ่มของนักเรียนได้ทราบว่าจะควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม จุดใดควรจัดการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นจากที่มีอยู่แล้ว และประการสำคัญคือได้มองเห็นสภาพการณ์จริงของการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่ม และการทำงานกลุ่มของนักเรียน ตลอดจนได้ทราบความรู้สึนึกคิด ปัญหาและความต้องการของนักเรียนในการทำงานกลุ่มอีกส่วนหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา
 - 1.1 ควรส่งเสริมให้มีการผลิตเอกสารหลักสูตรที่มีเนื้อหาและวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนแบบกลุ่มให้มากขึ้น และจัดหาเอกสารหลักสูตรให้ครูได้ใช้ได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น

1.2 ศึกษาวิเคราะห์และผู้บริหารควรที่จะเห็นความสำคัญของการนิเทศและติดตามผลการสอนของครู เพื่อจะไต่ถามปัญหาและความต้องการของครู รวมทั้งจะได้นำการให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง ศึกษาวิเคราะห์และผู้บริหารเองก็ต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนและช่วยเหลือครูในการคิดหาวิธีอื่นอีกด้วย

1.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคควรได้จัดให้มีการอบรมครูเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนแบบกลุ่ม และให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันตลอดจน นำวิธีการเรียนการสอนที่ได้ผลมาเผยแพร่ให้ผู้อื่นไต่ถาม ซึ่งถ้าครูได้รับการอบรม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ย่อมทำให้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของครูเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มอีกด้วย

1.4 หัวข้อที่ครูควรได้รับการอบรม

- 1.4.1 กระบวนการทำงานกลุ่มที่เหมาะสม
- 1.4.2 วิธีการฝึกทักษะที่จำเป็นในการทำงานกลุ่มแก่นักเรียน
- 1.4.3 วิธีการช่วยเหลือและแนะนำนักเรียนในการทำงานกลุ่ม
- 1.4.4 การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มให้เหมาะสมกับกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น กลุ่มทักษะ ภาษาไทย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในส่วนของงานประดิษฐ์ และงานช่าง เป็นต้น

1.5 สิ่งที่ควรให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่ม

- 1.5.1 สถานที่ในการสอนแบบกลุ่มที่เหมาะสมและสะดวก
- 1.5.2 แหล่งวิชาการสำหรับค้นคว้า
- 1.5.3 ให้เวลาในการจัดเตรียมการเรียนการสอนแบบกลุ่มเพิ่มขึ้น
- 1.5.4 วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ

1.6 ควรให้ครูสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่อไปนี้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่ม

- 1.6.1 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในส่วนของงานประดิษฐ์และงานช่างงานมาน
- 1.6.2 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในส่วนของดนตรี

1.6.3 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1.6.4 กลุ่มทักษะภาษาไทย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะเช่นเดียวกันนี้กับนักเรียนในชั้นอื่น ๆ และในจังหวัดหรือเขตการศึกษาอื่นบ้าง

2.2 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการทำงานกลุ่มที่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 ควรมีการศึกษาถึงทักษะการทำงานกลุ่มแต่ละทักษะ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานกลุ่มแต่ละปัญหาให้ละเอียดลงไป

2.4 ควรศึกษาถึงวิธีการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ในการทำงานกลุ่มให้แก่นักเรียนเป็นต้น ๆ ไป

2.5 ควรใ้มีการศึกษาถึงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนเป็นรายบุคคลบ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย